

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het College van Procureurs-generaal.

Datum: 1 mei 2014

Rapportnummer: 2014/041

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat het College van procureurs-generaal bereid is slechts een gedeelte van de door hem gevorderde schade te vergoeden.

Bevindingen

Algemeen

1. Verzoeker stelt dat hij jaren is gestalkt op internet. Volgens verzoeker werd hij hiermee openlijk aan de digitale schandpaal genageld. Verzoeker woont in het buitenland en daarom heeft zijn zoon namens hem aangifte hiervan gedaan. Toen de zaak voor de rechter kwam, heeft de zoon van verzoeker hem tijdens de zitting vertegenwoordigd. De verdachte was niet verschenen op deze zitting en de zaak zou later opnieuw op zitting worden behandeld. Verzoeker wilde bij de tweede zitting aanwezig zijn en reisde daarvoor naar Nederland. Tijdens de tweede zitting bleek dat eerder aan de verdachte een transactievoorstel was gedaan. Een transactievoorstel is een voorstel tot betaling van een geldbedrag om strafvervolgning via de rechter te voorkomen. Tijdens de tweede zitting bleek ook dat de verdachte het transactievoorstel op tijd had betaald. Hiermee was het recht op vervolging door het Openbaar Ministerie (OM) komen te vervallen. Dit betekende dat de zaak niet meer aan de rechter kon worden voorgelegd.

Verzoek om schadevergoeding

2. Verzoeker heeft het College van procureurs-generaal verzocht om vergoeding van de door hem gemaakte reis- en verblijfkosten in verband met het bijwonen van de tweede zitting bij de rechter. Volgens verzoeker bedroegen de door hem gemaakte kosten in totaal € 2222,95. Dit bedrag bestond voor € 1857,95 uit reiskosten. Daarnaast bestond dit bedrag uit een vergoeding van gemiste huurinkomsten. Verzoeker had in Nederland verbleven in zijn eigen vakantiewoning waardoor deze woning in die periode niet kon worden verhuurd. De gemiste huur bedroeg volgens verzoeker € 365,00.

Beslissing College van procureurs-generaal

3. Het College van procureurs-generaal heeft in de beslissing op het verzoek om schadevergoeding aangegeven de gang van zaken te betreuren. Ook heeft het College aangegeven dat het zich goed kan indenken dat verzoeker bij de zitting aanwezig wilde zijn. Het College achtte het redelijk om verzoeker tegemoet te komen in de kosten die hij had gemaakt. Hoewel verzoeker de kosten had onderbouwd met bewijsstukken en de door hem gehanteerde wisselkoersen redelijk waren, zag het College redenen om het toegekende bedrag te matigen. Hierbij had het College meegewogen dat verzoeker als slachtoffer niet verplicht was om te verschijnen op de zitting. Verder stelde het College dat het slachtofferloket verzoeker erop had gewezen dat een zaak kort voor de zitting

ingetrokken kon worden en verzoeker geen spreekrecht had. Ook heeft het College bij zijn beslissing op het verzoek om schadevergoeding meegewogen dat verzoeker zijn reis naar Nederland ook voor andere bezigheden heeft kunnen gebruiken dan voor het bijwonen van de zitting. Verder staat volgens het College niet vast dat de vakantiewoning van verzoeker verhuurd zou zijn geweest wanneer hij er geen gebruik van had gemaakt. Alles overziend acht het College een bedrag van € 500,00 een redelijke vergoeding voor de gemaakte kosten.

Visie verzoeker

4. Verzoeker heeft gesteld dat hij de gevolgen van het gedrag van de verdachte aan de rechter wilde uitleggen tijdens de zitting. Volgens verzoeker is door de verdachte zijn sociale leven in zijn oude woonplaats - waar zijn familie nog steeds woont - kapot gemaakt. Verzoeker stelt dat hij zijn reis- en verblijfkosten voor het bijwonen van de zitting wilde verhalen op de verdachte, maar dat nu niet meer kon via de strafzaak. Verzoeker stelt verder dat het College de zaak met een fooi wilde afwerken. Hij is van mening dat als het OM de zaak correct had behandeld, het OM hem een bericht had kunnen sturen dat er geen zitting meer zou plaatsvinden en dan had verzoeker geen kosten gemaakt.

5. Volgens verzoeker was de kans dat zijn vakantiewoning niet zou zijn verhuurd zeer klein. Hij geeft aan dat hij het laatste weekend van zijn verblijf de woning al diende te verlaten, omdat het verhuurd was. Verzoeker heeft dat weekend bij vrienden geslapen. Verzoeker stelt dat hij niet bij zijn kinderen kon logeren. Verder was het volgens verzoeker vanwege zijn gezondheidstoestand en de lange reistijd niet wenselijk om direct na de zitting terug te vliegen. Daarnaast geeft verzoeker aan dat hij enkele maanden eerder al in Nederland op vakantie was geweest en hij daarom geen enkele behoefte had aan een nieuw verblijf in Nederland.

6. Nadat de Nationale ombudsman een onderzoek was gestart naar de klacht van verzoeker, heeft verzoeker aangegeven dat hij niet langer alleen de reiskosten maar het gehele schadebedrag vergoed wil krijgen van het College. Verzoeker had zich gevoegd in de strafzaak. Op het voegingsformulier had verzoeker geschreven dat de complete schade niet geheel door hem is vast te stellen, maar hij de emotionele schade en gederfde inkomsten begroot op € 10.000,00. Daarnaast stelde verzoeker op dit formulier € 7722,00 aan kosten te hebben gemaakt voor onder andere het achterhalen van de dader en het verzamelen van bewijs tegen de dader.

Standpunt minister van Veiligheid en Justitie

7. In reactie op het onderzoek van de Nationale ombudsman heeft de minister van Veiligheid en Justitie laten weten dat aan de verdachte een transactievoorstel was aangeboden, dit voorstel later is ingetrokken en daarna is besloten om de verdachte alsnog te dagvaarden. Volgens de minister is niet meer precies te achterhalen waarom

deze beslissingen destijds zijn genomen. De minister stelt dat als gevolg van een omissie van het OM niet uit het dossier over de verdachte bleek dat hij het transactievoorstel op tijd had betaald. Naar aanleiding van vragen van de Nationale ombudsman heeft de minister laten weten dat de eerder ingenomen standpunten dat verzoeker niet verplicht was te verschijnen op de zitting en hij zijn reis ook voor andere bezigheden heeft kunnen gebruiken, niet langer gehandhaafd worden. De minister acht het op zijn plaats de reiskosten van verzoeker volledig te vergoeden. Dit betekent dat een bedrag van

€ 1857,95 aan verzoeker zal worden vergoed. De minister is van mening dat de overige kosten voor rekening van verzoeker dienen te komen. Hij is niet bereid om de gemiste huur van de vakantiewoning te vergoeden, aangezien niet vaststaat dat deze woning daadwerkelijk zou zijn verhuurd in die periode. Bovendien had verzoeker zijn schade kunnen beperken door bij familie of vrienden te logeren, aldus de minister. Desondanks is de minister bereid om de reiskosten in het voordeel van verzoeker af te ronden naar een bedrag van € 2000,00.

8. De minister vervolgde dat het vaststaat dat verzoeker als gevolg van een omissie van het OM zijn immateriële schade en schade aan derden niet heeft kunnen voegen in het strafproces. De minister merkt hierbij wel op dat het gelet op de aard van de schadeposten niet aannemelijk is dat de rechter deze posten zou hebben toegewezen. De minister is namelijk van mening dat deze vorderingen niet eenvoudig van aard zijn, aangezien verzoeker hoge bedragen claimt die hij verder niet heeft onderbouwd. Daarnaast is het volgens de minister de vraag of deze schade in causaal verband staat tot het strafbare feit waartoe een transactie is aangeboden. Nu de minister het aannemelijk acht dat de rechter deze schade van verzoeker in een strafprocedure niet zou hebben meegenomen, ziet hij geen aanleiding om hiervoor een tegemoetkoming aan te bieden. De minister acht het aannemelijk dat wanneer de zaak tijdens de tweede zitting inhoudelijk was behandeld, de officier van justitie een bedrag voor de immateriële schade van verzoeker zou hebben gevorderd. Volgens de minister wordt normaliter voor het strafbare feit belediging een bedrag tussen de € 100,00 en € 200,00 gevorderd. De minister stelt dat voor smaad en laster geen standaardbedragen gelden, maar hiervoor doorgaans een iets hoger bedrag wordt gevorderd. Gelet hierop is de minister bereid verzoeker uit coulance een bedrag van € 300,00 aan te bieden.

9. De minister acht de klacht van verzoeker dan ook gedeeltelijk gegrond. De minister is bereid in totaal een bedrag van € 2300,00 aan verzoeker te vergoeden. De overige door verzoeker gevorderde schade wordt niet door de minister vergoed.

Beoordeling

10. De Nationale ombudsman beoordeelt of de overheidsinstantie - in dit geval het College - op een behoorlijke wijze is omgegaan met het verzoek om schadevergoeding. Hij geeft geen beslissing over de juridische aansprakelijkheid van de overheid. Dit is voorbehouden

aan de rechter; die kan een overheidsinstantie veroordelen tot betaling van schadevergoeding en stelt ook de hoogte daarvan vast. De Nationale ombudsman toetst dus alleen of de behandeling van een verzoek om schadevergoeding behoorlijk is geweest. Dit doet hij aan de hand van zestien spelregels, die hij heeft opgesteld naar aanleiding van het rapport "Behoorlijk omgaan met schadeclaims" van 24 juni 2009 (2009/135) en het rapport "Behoorlijk omgaan met schadevergoeding door gemeenten" van 15 februari 2011 (2011/025). De Nationale ombudsman geeft het oordeel "niet behoorlijk", indien de overheidsinstantie niet in redelijkheid tot afwijzing van de schadeclaim had kunnen komen. Dit betreft een terughoudende toets die voortvloeit uit het redelijkheidsvereiste.

11. Dit vereiste houdt in dat overheidsinstanties de in het geding zijnde belangen tegen elkaar afwegen en dat de uitkomst hiervan niet onredelijk is. Daarbij stelt de overheid zich actief op, indien individuele burgers onevenredig worden benadeeld bij overheidshandelen.

Aan de hand van dit vereiste zal de Nationale ombudsman de beslissing van het College op het verzoek om schadevergoeding beoordelen.

12. Het staat vast dat door een fout van het OM niet vóór de tweede zitting bij de rechter is gebleken dat de verdachte tijdig een transactievoorstel had betaald waardoor een behandeling van de zaak door de rechter niet meer mogelijk was. Als het OM dit eerder had onderkend, had verzoeker geen kosten hoeven maken voor het bijwonen van de tweede zitting bij de rechter in Nederland. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat verzoeker de zitting bij de rechter wilde bijwonen gelet op de impact die de gestelde smaad/laster volgens verzoeker had en nog steeds heeft op zijn leven. Het College stelde in de beslissing op het verzoek om schadevergoeding dat de reiskosten die verzoeker heeft gemaakt redelijk en voldoende onderbouwd zijn. Het College zag echter aanleiding het aan verzoeker toegekende bedrag te matigen. Hieraan legde het College ten grondslag dat verzoeker niet verplicht was om op de zitting te verschijnen. In dezelfde beslissing stelde het College zich te kunnen indenken dat verzoeker bij de zitting aanwezig wilde zijn. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman zijn deze redeneringen niet goed met elkaar te rijmen. Verder legde het College aan de matiging ten grondslag dat verzoeker zijn verblijf in Nederland eveneens voor andere bezigheden heeft kunnen gebruiken. Ook deze redenering kan de Nationale ombudsman niet volgen. Van belang is immers dat verzoeker geen kosten had gemaakt als het OM eerder had onderkend dat de zaak niet meer voor de rechter kon worden gebracht.

13. De reiskosten die verzoeker heeft gemaakt, zijn hoog. Hierin onderscheidt hij zich van (andere) slachtoffers in Nederland die een zitting willen bijwonen. Echter verzoeker zou deze kosten niet hebben gemaakt als het OM eerder had onderkend dat de zaak niet meer door de rechter kon worden beoordeeld. De omstandigheden van dit geval hadden dan ook in redelijkheid niet kunnen leiden tot het grotendeels afwijzen van het verzoek om vergoeding van de reiskosten. Het College heeft op dit punt gehandeld in strijd met het

redelijkheidvereiste.

In zoverre is de onderzochte gedraging niet behoorlijk.

De Nationale ombudsman is verheugd dat de minister heeft aangegeven de reiskosten van verzoeker alsnog volledig te vergoeden.

14. Wat betreft het verzoek om vergoeding van de gemiste huurinkomsten, is de Nationale ombudsman van oordeel dat het College deze vergoeding in redelijkheid heeft kunnen afwijzen. Het College heeft deze afwijzing voldoende gemotiveerd. Verder heeft de Nationale ombudsman meegewogen dat het hierbij niet gaat om gemaakte kosten, maar om volgens verzoeker gederfde inkomsten. Ook acht de Nationale ombudsman van belang dat de minister de vergoeding van de door verzoeker gemaakte reiskosten naar boven heeft afgerond.

15. Ten aanzien van de schade zoals verzoeker deze op het voegingsformulier heeft gesteld, merkt de Nationale ombudsman het volgende op. Het is niet aan de Nationale ombudsman om te beoordelen of deze vorderingen van verzoeker van eenvoudige aard zijn. Nu de rechter de strafzaak niet inhoudelijk heeft beoordeeld, zal onzeker blijven hoe de strafrechter de vorderingen van verzoeker zou hebben beoordeeld. Toch is de Nationale ombudsman van oordeel dat de minister het verzoek om schadevergoeding op dit punt in redelijkheid heeft kunnen afwijzen. Daarbij heeft de Nationale ombudsman meegewogen dat deze schadeposten niet samenhangen met de fout die het OM heeft gemaakt. Ook als het OM verzoeker tijdig had laten weten dat de verdachte een transactievoorstel had betaald en de strafzaak niet meer voor de rechter kon worden gebracht, had verzoeker die schade via een civiele procedure moeten vorderen van de verdachte.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het College van procureurs-generaal is gegrond.

De Nationale ombudsman heeft met instemming ervan kennisgenomen dat de minister zal overgaan tot volledige vergoeding van de reiskosten aan verzoeker.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman